

Pentru monarchie:
Pe an 6 fl., 1/4, an
și, 1/4, an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/4,
an 9 frcs., 1/4, an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Fóea bisericescă-politică.

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
și de fiecare publica-
tione timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii»,
in
Blaș.

Anul V.

Blaș 21 Septembre 1895.

Numărul 38.

Grația Monarchului.

Ușile temnițelor s-au deschis.

Din zidurile răci au ieșit condamnați procesului pentru Memorandum.

O senină bucurie a intrat în inițiale poporului nostru românesc.

Sorele libertății a revărsat rađele preste aceia, cari pentru a némului și pentru a patriei iubire așa robit.

Si rađele acele balsam așa revărsat în inimile lor rănite, și durerea așa schimbăto cu acel sentiment supranatural, ce îi dă conștiința luptei bune, și așa purtat-o.

O, cât este de dulce libertatea! Omul, creat libér de însu-și Dumnezeu, libertate céră în totă viața sa, pe cum céră plumâna aer. Omul fără libertate e ca ochiul fără lumină, ca plumâna fără aer.

Si totuși om pe om céră a-l lipsi de libertate, de acest scump dar al Creatorului, prin care ne deosebim de obișnuit și ne asemănăm cu isvorul arii de libertate, cu Dumnezeu.

Dar ceea ce e dela Dumnezeu, omul nu poate să nimicășă până în apet. Si libertatea e un dar, pe care în veci nu-l poți nimici. Ea prin lanțuri nu face drum, și cu atât răsare mai săndă și mai încântătoare, cu cât mai mari așa fost pedecile din calea ei.

Treispredece lună fără de sfârșit și petrecut condamnați nostri între zidurile temnițelor. Treispredece lună așa fost ei lipsiți de aceia, pe cari fără

margini și iubesc. Treispredece lună așa fost ei împedecați a se îngriji de aceia, de cari a se îngriji firea le demandă.

Dar etă, că diua sfintă a libertății a sosit. Libertatea își arată încântătoarea față. Ora scăpării sună.

Cel ce din îndurarea lui Dumnezeu, a împăratului împăraților, portă sceptrul Sfintului Stefan, a aflat sosit momentul pentru a reda libertății pe aceia, pe cari interese politice din sinul libertății î-a răpit.

Ne închinăm înaintea Augustului Purtător al acestui sceptru. Laudăm și preamarim hotărîrea lui. Când Maiestatea Sa se pregătescă a veni la acel Cluș, care a fost teatrul de osindă a iubiților nostri luptători, la acel Cluș, care în butul svîrcolirilor șoviniste continuă a fi centrul unei părți eminentane românescă a țării, actul de grațiere este un semn, care ne spune, că îngrijirea Maiestății Sale nu incetă a se estinde și asupra cetățenilor săi români.

Maiestatea Sa scie, că poporul românesc se indatinéză a-și reaminti nu numai nefericirile, ci și binefacerile. Poporul românesc nu-și va uita, că dacă a avut și are încă multe dile de jale, a avut însă și are să mulțămește Augustei Dinastiei și dile de adevărată bucurie.

Între aceste dile de adevărată bucurie va însemna poporul român și diua, în care grația Maiestății Sale să revărsat preste condamnații din procesul

Memorandului. Si când în doinele sale triste va reinvia, spre a le acoperi ca vîlul uîtării și pentru a se oteli spre alte lupte și suferințe, amintirea suferințelor din trecut, totodată va găsi și un accent de veselie, pentru acele momente din viața sa națională, pe cari le poate numi fericite.

Salutăm deci cu omagială venerațiune hotărîrea preaînaltă a Maiestății Sale. Hotărîrea acesta arată privirea adâncă, ce o are Maiestatea Sa în mersul lucrurilor din țară.

Maiestatea Sa de sigur va fi vîdut, că deși în manifestarea esternă a nemulțamirii Românilor se pare a fi intrat o pausă, cu tôte aceste amăraciunea inimii cresce cu fiesce care minută, ce o petrec condamnații politici în temniță.

Si Maiestatea Sa, pe care Dumnezeu î-a pus nu numai preste destinele unui singur popor, a creștut, că nu e bine, ca în țările Sale un popor să aibă numai dile de serbatore, ér altul numai de durere și de plâns.

Omagiu nostru îl depunem înaintea înțelepciunii Maiestății Sale.

Credem firm, că poporațiunea română va arăta preste tot locul, pe unde numai va avea prilej, că Românul scie, să fie și recunoscător.

Si dacă i-s-ar da prilej netermurit poporului nostru, suntem convinși, că Maiestatea Sa ar rămâne uimit de puterea sentimentală de sinceră alipire, ce dominéză inima poporului român,

Feuilleton.

Raport general

Societății de lectură „Inocențiu M. Clain“ teologilor din Blaș pe anul școlar 1894/5.
(Continuare.)

Societatea de lectură „Inocențiu M. Clain“ a fost totdeauna sub patronatul mitropolitului catolic de Alba-Iulia și Făgăraș. Cu mórtea elicitului mitropolit Vancea ea rămâne orășă și aproape trei ani de-a rîndul portă ea numă de doliu. Înse rugăciunile membrilor unite cu ale întreg clerului și poporului român sunt ascultate la Tronul profeției vine, Dumnezeu îi trimite un alt Părinte bun și mil în persóna Excelenței Sale Dr. Victor Mihályi de Apșa. Si acum în mijlocul curierelor și Iubilării generale societatea noastră a două ori de Rusalii o ședință festivă în incidentul întăritării nouului mitropolit, cu ocazie solemnă se pună societatea sub patronatul mitropolitului. Ședința a avut urmatorul program: 1. „Cu vînt de deschidere“ de Mihail Hodârnău, președintele societății. 2. „În ocazional“ de E. Sabo, și de I. Murășan prof. executat de teolog.

3. „Carmen festum“, odă de Generoso, predată de P. Bota. 4. „Causa stagnării în literatura română“, disertație de Moise Brumboiu. 5. „Ovidiu“, scena V., actul V., (monolog), predat de M. Ilies. 6. „În pămînt“, cor bărb. de I. Murășan, executat de teolog. 7. „Odată ocazională“ de E. Sabo. 8. „Dordemare“ de I. Murășan, solo de M. Jivancă. 9. „Dialog de Schiller (Hoții)“, predat de V. Giurgiu și V. Varga. 10. „Etu mě duc, codrul rămâne“ de I. Murășan, executat de teolog. La ședință aceasta afară de I. P. S. Sa mitropolitul a luat parte și corpul profesoral și alte persoane distinse din loc. Banul mitropolit se fudură preagrătios și primii patru-natul societății, la ce a fost rugat anume în cuvîntul de deschidere.

În bibliotecă încă s-au făcut unele imbuñătățiri. S-au procurat multe opuri de valoare apărute de curînd.

Sedinte societății.

În decursul acestui an s-au ținut 20 ședințe. Anume: 6 ordinare; 5 extraordinare; 1 constituantă; 1 generală; 1 festivă; 6 literare.

În ședințele ordinare s-au pertractat agențele societății. În cele extraordinare s'a des-

bătut și primit noul proiect de statute (în 2, 3, 4, 5, 6 Aprilie a. c.). În cea constituantă (11 Maiu a. c.) s'a ales biroul societății pe anul școlar 1895/6 în persoanele lor președinte Iacob Popa, cleric de anul III., vice-președinte Nicolaș Boca, cleric de anul II., secretar George Meseșan, cleric de anul III., cassar Mihail Ilies, cleric de anul II., controlor Victor Varga, cleric de anul I., archivar Demetriu Racotan, cleric de anul II., bibliotecar Emiliu Sabo, cleric de anul I. Alegerea notariului ședintelor se va face dintre viitorii clerici de anul I. De redactor al foile „Furnica“ a fost ales Valeriu Bugnăr, cleric de anul III.

Tot în această ședință s'a ales și comisiunea scrutătoare. Alegerile cu permisia prea ven. superiorității s-au efectuat după noul proiect de statute.

În ședința generală (22 Maiu a. c.) s'a cedit raportul comisiunii scrutătoare; oficialii cei vechi au fost absolvăți, și conducerea societății s'a predat nouui birou.

Ședința festivă s'a ținut în onoarea nouui mitropolit.

În ședințele literare s'a cedit operatele incuse la fóea „Furnica“, care a apărut în 46 numeri și cu un rinde 112 operate; dintre cari au fost proze 53, anume: 6 disertaționi,

când vede, că sentimentele sale sunt aprețiate și barème în parte resplătite.

Urăm deci Maiestății Sale:

Bine ați venit în inima Ardéului! Fii binecuvântat în toți pașii Tăi!

Privesce pămîntul astă mândru! Privesce munții și râurile lui! Privesce poporațiunea și nu-ți uita, că aici s'a luptat cele mai grele lupte pentru integritatea împărătiei Tale și pentru siguritatea Tronului Tău!

Fă-ne părăși dreptății, îngrijirii și bunătății Tale, și Te asigurăm, că și în viitor aici la noi Vei afla brațe vigurose, cari vor sci apăra țara și Tronul Tău!

Alegerile comunale din Viena. — Scut este, că la ultimile alegeri comunale din Viena după o prepotență de mai multe decenii deținute de liberali partida încă înțără a social-creștinilor a putut să se înfățișeze întrăea oră ca majoritate în casa sfatului. Urmarea a fost alegerea lui Lueger de primar al Vienelor. Aceasta însă nu a primit alegerea, deoarece majoritatea partidei sale era așa de neînsemnată, că răzimat pe ea el nu ar fi putut, să conduce destinele cetății. Urmarea a fost disolvarea comitetului comunal și scrierea de alegeri nouă.

În 17 a.c. a ales al III-lea corp electoral în toate cele 19 cercuri ale Vienei. Resultatul alegerii a fost, că liberalii și au pierdut chiar și pozițiile din cetatea interioară și din Leopoldstadt, unde la alegerile ultime își păstraseră încă 12 mandate. Erau de căștigat 46 mandate. Aleșii au fost 44 social-creștini și nici un liberal. Numai într-un cerc (Favoriten) va fi de lipsă, ca social-creștini să se supună balotajului cu privire la două mandate, însă nici aci față cu liberalii, ci față cu antisemiti germani-naționali.

Participarea la alegeri a fost foarte mare. Decurgea o luptă pe morminte pe viață. S'a dat pentru candidații social-creștini ca la 30,710 de voturi, erau pentru cel liberal ca la 7,348.

Și pe lângă acest concurs mare de

alegori ordinea totuși a fost exemplară. Organele, care au condus alegera, deși erau preocupați împotriva social-creștinilor și în favorul liberalilor, totuși au veghiat cu ochi ageri și cu mâna tare, ca nu cuniva să se întâpte abuzuri. Au și descoperit un abus mare. L-a făcut firmele cele mari liberale asupra celor mici. Poliția a zădărnicit înse rezultatul acestei presiuni și întrăga afacerea a depus-o în mâinile procuraturii.

Învingerea acestei strălucite a social-creștinilor va deprinde sigur o influență foarte mare și asupra alegerilor corporului electoral II (inteligința) și I (proprietarii mari și capitaliștii) așa, că partida social-creștină speră aproape cu siguranță, că ea în noul comitet comunal va dispune de două din trei părți ale tuturor mandatelor.

Acesta va fi rezultatul unei lupte consci și bine organizate. Dacă începitură mici, că era de răsuț liberalilor încreduți, s'a pornit în Viena mișcarea social-creștină în contra stăpâniei capitalismului liberal. Paș de paș a progresat social-creștinii, dar pașul, care l-a cucerit odată, după aceea nu l-a mai perdit.

Mult, foarte mult am putut să învățăm și noi dela acești luptători consci de ținta și de mijloacele sale.

Revistă bisericescă.

Roma.

Sfintia Sa Leo XIII a primit Dumineca o deputație a Coptilor catolici, care sub conducerea episcopului Ciril Maciare și a lui Boghos-Bey au venit, să mulțămescă Pontificelui pentru enciclica dată în favorul reîntorcerii catolicilor la unitatea catolică. Papa a notificat deputației, că va înființa încă două episcopate coptice.

Diarul „Hamburger Correspondenz” i-se anunță din Alexandria, că la întrevînirea delegatului Apostolic din Egipt au trecut la catolicism 5000 de Copti schismatici. Coptii catolici stațiu sub protectoratul Austriei.

Sacra Penitențiarie a dat catolicilor

6 meditații, 7 novele, 3 convorbi critice, 5 schițe, 1 conție, 1 epistolă, 1 biografie, 5 alocuțiuni, 1 alegere, 1 raport, 13 poezii în prosă, 3 traduceri. Poesii au fost 59. Cele mai multe lirice. Tot în ședințele literare s'a ascultat 20 declamări. (Va urma.)

Sărtea femeii la Elini și Romani cei vechi.

(După Döllinger „Heidentum und Judentum“.)
(Continuare.)

Părere comună, că mai ales Atena a fost patria pederastiei, și că ceea ce Eladă în privință acăsta nu era așa de rea, o răstornă Plato. El dice expres, că ar fi de lipsă o lege, pentru ca concubinii lui să nu se lase a fi seduși de alții Elini și de cei mai mulți barbari, când ei văd și aud, cum plăcerea aceea desfrună la aceștia e cultivată și prea puternică. ¹⁾ Numai că despre celealte cetăți eline și despre stăriile lor nu avem cunoștință mai amănuntită, carea o avem despre Atena din literatura ei cea bogată. Afără de aceea în cele mai multe state eline nici nu s'a adus nici o lege în contra pederastiei. ²⁾ Numai pe timpul stăpâniei romane, pe când Atena și Corintul erau singurele cetăți ale Eladei, care infloriau și erau

mult cercetate de străini, a avut Atena faima de resedintă a pederastiei, ³⁾ pe cum Corintul era metropola etereior. Beotia și Elis aveau faima, că într-un secol pederastia se deprindea fără sfîrșă ca un lueru, pe care toți îl aprobau, ⁴⁾ pe când în Atena desfășură acesta totuși se privia de rușinos, pe cum spune Xenophon. Dar el a putut să înțeleagă aci numai pe aceia, care se dau altora spre desfășură în contra fizicii. Acela, care rîvnia după un tinér, prin acăsta nu prea perdea din numele bun. Astă deoarece destul de lămurit literatura Ateneană la Aristofane, la Plato și la oratori. Legile Atenei se mesteca în raportul pederastiei numai în două privințe: ele dictau pedepsa atimiței, a lipsirii de onore, și a incapacității pentru oficii publice în contra aceluia civciv Atenean, care se da altuia pe plată spre păngărirea și pedepsia cu amendă de bani pe acela, care păngăria pe un tinér minor. Spre a scuti pe pruncii în contra seducerii o lege mai veche dispunea, ca bărbății adulții să nu intre în școală, în gimnaziu și în palestre; dar pe timpul lui Socrate scim, că legea acăsta nu se băga în sămă. Legislația lui Solon interzicea sclavilor pederastia; ea se vede deci, că era o prerogativă concesă numai celor liberi. ⁵⁾ Sclavi tineri

¹⁾ Luc. Am. 51.

²⁾ Xenoph. Sympos. 8, 34.

³⁾ Plut. Sol. 1; Aesch. contr. Timarch. Or. Att. III, 295.

italiană îndrumarea, ca cu ocazia unei serbare din 20 Septembrie să observe o atitudine pasivă. Catolici nu au, să facă nimic, ce ar promova ori împeda festivitățile. Oficialii de stat dela cădă să pretindă contribuire de bani pentru festivități, dacă nu se pot retrage delă contribuire fără daună însemnată, pot contribui, dacă vor declara, că nu aproba lucru rău, pentru care sunt constrinși a contribui. Asemenea pot să ieas parte oficialii și la festivități, dacă nu se pot retrage fără daună mare, numai scopul participării să nu fie glorificarea răptului din 1870, ci incunjurarea daunăce ar suferi-o retrăgându-se.

Ambasadorii de lângă Quirinal și statelor catolice încă nu vor lua parte activă la festivități.

Anglia.

Catolicii anglezi au ținut în septembrie trecută un congres la Bristol, care a fost foarte bine cercetat. Între rezoluțiunile luate mai momentos sunt acestea: Ridicarea unei catedrale monumentale în Westminster, înființarea de instituții umanitare cu caracter catolic, și împădecarea trecerilor dela biserică catolică la anglicanism prin căsătorii mixte și la urma indiferentismului multor părinți cu privire la educarea religioasă a filor săi. Cu bucurie constatăm, că catolicii anglezi dau tot mai multe semne de viață prin căștigarea cu deosebire a clasei culte pentru biserică catolică.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Agrațierea anunțată de ministru Băuffy a urmat mai curând, de cum s-a fi crezut. Luni la 2 ore s-a cedit actual de agrațiere atât detinuților din Seghedin Dr. I. Raț, Dr. V. Lucaci și Iul. Coroian, că și celor din Văt. Gh. Domide, Dr. T. Mihályi, Rubin Patita, Dr. D. P. Barcian, D. Comșa, Mihail Velic, A.

din contră se siliau de stăpânii săi la prostituire publică, căci în Atena existau căsi de sclavi prostituati. ¹⁾ Așa Phaedon, înainteatorul școlii Socratice-Eleice, fiind prinsor în Atena a trebuit să se dea spre prostituire publică. ²⁾ Tiranul din Siracusa Agatocle își se dice, că în tineretele sale a fost un prostitut public. ³⁾

De exemplul glorificaților ueigași de tiran Armodiu și Aristogiton, a căror raport pederastic împrumutat a dat ansa la uciderea lui Iparch, se folosiau în Atena cu predilecție spre a da pederastiei o înfățișare idealizată. Așa ajunseră lucrurile pe timpul lui Aristofane, care a de parte, că în butul legii multinor își daupră sprijinul spre păngărirea pentru bani, ori ceea ce era mai decent, pentru dăruiri, pentru un cal, un câine de vinat ori o baie scumpă. ⁴⁾ Chiar și contracte se închidă despre lucru acesta. Si totuși vițul acestuia împinge victimelor sale sigilul său în chip nesters așa, că un proverb îdicea, că mai usor poate ascunde sub suori cinci elefanți decât pe un pederast. ⁵⁾ Pe acel miserabil, carei deprinderă prostituirea acăsta ca o meserie, statul a pus contribuție, carea senatul de cinci sute de danie

¹⁾ Aesch. c. Tim. p. 274.

²⁾ Diog. Laert. 2, 105.

³⁾ Suid. s. v.

⁴⁾ Aristoph. Plat. 153 sq.; Av. 704 sg.; Ad. ap. Suid.

⁵⁾ Lucian. adv. indoct. 23.

¹⁾ Legg. p. 840.

²⁾ Xenoph. Rep. Lac. 2, 14.

Socii. Celalalti condamnati in procesul Memorandumul implinindu-si pedepsa au fost eliberați mai înainte. Actul agrării a produs o plăcută impresiune în totă presa din patrie. Bánffy, duc foile, prin propunerea agrării să dovedit cu mult mai diplomat, de cum îl cunoște lumea. Foile magiare scriu, că agrării vor mulțumi Monarhului în Budapesta, nu în Viena; tot atunci vor mulțumi și guvernului.

După Bánffy și ministrul Perczel de nou pune în prospect reforma administrativă. El a declarat la banchetul său la 12 a. c. în onoarea lui la băile din Iglo, că în Aprilie va comunica municipiilor spre dare de opinione proiectul de reformă. După acest proiect, — dice ministrul, — deși se va introduce administrația de stat, totuși autonomia comitatelor va fi mai asigurată de cum e adăugat.

Austria.

Constituirea cabinetului Badeni este îndeplinită. Conte Badeni este ministru-președinte și de interne. Pe cum anunță semioficiile din Viena, ministru de Landwehr este contele Welsersheimb, la finanțe cavalerul Bilinski, de comerț baronul Glanz, până acum sef de secție în ministerul de externe, la instrucțiunea publică br. Gautsch, la justiție contele Gleispach, la agricultură contele Ledebur. Ministrul pentru Polonia și pentru Boemia nu e denumit nimeni, ceea ce e semnificativ. Conte Badeni se bucură la curte de o incredere deosebită. Cabinetul, nefind compus cu conlucrarea expresă a vre unui club parlamentar, va putea lucra independent. O chemare specială a cabinetului actual este renoirea pactului cu Ungaria. Bilinski nu era, și fie numit ministrul de comerț, dară cunoșcând el bine raporturile finanțiale cu Ungaria a trebuit să primească reportul finanțelor.

Spania.

Lupta armatei spaniole cu insurenții de pe insula Cuba decurge de mai multe luni. Se pare, că numărătoarea armată concentrată în ținuturile insurenților va sufoca revoluția. Spaniolii de curând au pus mâna pe un transport de arme adus pentru insurenții pe naea americană „Mascatte“. Insurenții au suferit multe înfrângeri lăsând pe câmpul de bătălie numeroși morți și răniți. Spania crede, că înțind Cuba sub domnia sa face un mare servit civilizației și în deosebi comerciului.

Turcia.

Frecările dintre insurenții bulgari și trupele turcescă din Macedonia se continuă. După scirile cele mai noi de curând a năvălit erășii o bandă de Bulgari în Macedonia. Turcii au respins banda facând prizonieri pe un ofițer și 6 soldați bulgari, cari făceau parte din numărul bandiților. Aceasta dovedește, că guvernul bulgar nutresce focul insurenților macedonene.

Grecii din Macedonia, deși uresc pe Turci, totuși privesc cu ochi răi unele tările bulgare. El și văd atacate interesele de rasă mai mult de către cele alalte naționalități creștine de pe peninsula balcanică decât de către Turci.

Singurul popor pacnic din Macedonia este cel românesc. Românii în privință ierarhică au fost apăsați de Greci, și acum e pericol, să cadă sub ierarchia bulgară. El privesc deci în domnia Turcilor pe viitor o garanță a limbii și naționalității lor. Pe cum cetează în „Vaterland“, societatea macedo-română din București a trimis o deputație la legatul turcesc de acolo, care a reprobat unele tările bulgărești din Macedonia și a dat expresiune sentimentelor sale de supunere și credință față de sultanul. Românii speră, că sultanul le va numi un archiepiscop român supus sinodului din București.

Turburările macedonene au făcut, să stagneze și resolvarea definitivă a cestiunii episcopatului sărbesc din Macedonia.

Din Bagdad se anunță, că Ahmet pașa în călătoria din Kutachia spre Bagdad a fost atacat de o bandă de Armeni și a fost ucis. Aceasta va da probabil ansă la nouă crudelitate din partea Turcilor. „Times“ scrie, că Anglia va păsi la mijloc spre a constringe guvernul turcesc la primirea reformelor propuse de puterile europene cu privire la Armenia.

Belgiu.

Cu toate machinațiunile francmasonilor micul stat Belgieții ține la caracterul său creștin. Legea, care reintroduce spiritul religios în școală, a fost votată la timpul său de corpurile legiuitoră. Liberalii asociați cu democrații anarchiști au înscenat scandale și demonstrații publice în contra legii spre a influența asupra regelui, ca să denegă legii sanctificarea. Scopul nu și-a ajuns. Regele cunoște, că poporul își iubesc religiunea, și chiar pentru aceea în 13 a. c. a sanctificat legea, ce deschide erășii ușile școlii pentru religiunea scosă pe timpul guvernului liberal francmasonic.

Infalibilitatea.

Biserica adevărată s-a numit pe sine totdeauna apostolică. De aceea și în simbolul de credință dicem: „într'una, sfintă, apostolică biserică.“ Aceasta însemnată, că credem în biserica fundată de Apostoli, carea singură profesă invetătura predicată de Apostoli în totă lumea, pe carea o au primit și ei dela Fiul lui Dumnezeu. Prin aceasta se deosebesc bisericile adevărate de ale altor omene nepredicate de Apostoli, și prin urmare cari nu și-au originea în Fiul lui Dumnezeu.

Apostoli însă nu au dat bisericii fundate de el o sumă de articuli gata de credință, un număr anumit de dogme precise până în cele mai mici detaliuri, aşa căt chemarea bisericii să fie numai a le păstra ca pe o proprietate mortă, ce nu se mai poate desvolta. Așa ceea ce nu s-ar uni cu demnitatea omenească, fiind că atunci totă activitatea minții omenești în lucrurile de credință ar fi marginală la rolul de a fi numai un simplu depositar al credinței, pe când Dumnezeu a dat omului mintea, ca ea și în lucrurile de credință să devolte activitate cercând, scrutând, aflând, desvoltând și perfectionând. Pentru aceea ce au dat bisericii Apostoli, au fost numai fapte istorice, principii de credință, simboli și aluziuni dogmatice, cari însă totuște erau susceptibile de o evoluție succesivă, sau în cari în mod potențial era cuprins un material infinit dogmatic, la care cunoștință și dezvoltare se poftesc trudă de vechi, fără să se potă dire vre-odată că este esauriat definitiv. Ce au dat bisericii Apostoli, a fost o rădăcină dogmatică, din care în mod logic avea să se desvolte în urmă un arbore dogmatic grandios. La desvoltarea acestei aveau, să lucre toți secolii până la capitolul lumii, fiesce care însă pe baza celor de ma-

fesce care an în arăndă, și arendatorii o neașa. ¹⁾ Tinerii puteau deci să purce să fie săfia prea mare înaintea judecătoriei și contra acelora, cari nu voiau să le plătească prețul tocmai pentru păngărirea lor. ²⁾ Când Echine intră cu înțețare înțuită înaintea judecătoriei a numit cu numele pe acel cive, care și tocmai pe Timarch spre păngărire și ținea spre acela și scop totdeauna căliva tineri în casa sa, a adăus, că-l numește nu spre a detrage numelui lui, ci numai pentru ca să se scie, despre cine vorbesce ³⁾

Între astfel de stări, în cari se întâmplă tot atele și scene, pătuiești, procese, sdrunciniri de averi ca și la relații cu etere, se poate aceea, că părinții și pedagogii nu condescă tinerilor nicăi măcar să vorbescă cu un străin fără de martori. ⁴⁾ Nicăi chiar cu filozofii, ori căt de bucurios se obiciunua aceștia și atrage la sine omenei tineri și a începe cu ei relații erotice. El în privința acestei se bucură de un nume așa de rău, că după spusa lui Plutarch ⁵⁾ mulți părinți nu suferău de loc, ca fiind lor să converseze cu filozofii. Mai multe Parmenide, Eudox, Xenocrate, Aristotele, Polemon, Crantor, Arcesilaus se caracte-

risă ca pederaști, și se spun numele acelor tineri, de cari erau ei îndrăgiți. Cinicii și căpetenile sectei stoice după observarea lui Sext ⁶⁾ priviau pederastia de un lucru indiferent. Însuși Zenon, iutemețatorul școlii stoice, a spus-o cu cinismul cel mai necioplit, că e un lucru indiferent, ori comite un bărbat desfruț cu un prunc, ori face raport sexual firesc cu o femeie. ⁷⁾ Se spune despre el, că el niciodată nu și-a făcut de lucru cu femei, ci totdeauna numai cu tineri frumosi. ⁸⁾ De scusarea, că dragostea aceasta a filozofilor față cu prunci și cu tineri nu a fost sensualitate dură, își bate joc Cicero: De ce nu se îndrăgesc ore nimeni de vre un tinere hîd ori de vre un bătrân frumos? Tot Cicero dice, că Epicur a avut dreptate, când a recunoscut caracterul sensual al acestei iubiri. ⁹⁾ În același înțeles se exprimă Lucian: Nu susțineți, pe cum pretind une ori filozofi, că trupurile sunt obiectul dragostii lor. El declară în sfârșit, că pentru toți celalății omeni există raportul căsătoriel, eră filozofilor să li-se ierte pederastia. ¹⁰⁾

(Va urma.)

¹⁾ Aesch. c. Tim. Or. Att. III, 289.

²⁾ Ibid. I. c. p. 801.

³⁾ Aesch. I. c. p. 263.

⁴⁾ Plat. Sympos. p. 173.

⁵⁾ De educ. puer. 15.

⁶⁾ Pyrrh. Hypot. 3, 24.

⁷⁾ Ap. Sext. Emp. adv. Ethic. 190.

⁸⁾ Athen. p. 563.

⁹⁾ Tusc. 4, 33.

¹⁰⁾ Amor. 51. T. V. p. 315 ed. Rip.

înainte străbătând mai adânc și mărind și largind orizonul dogmatic din ce în ce tot mai tare. Și așa putem dice, că biserica, „Imperatia lui Dumnezeu”, și din punct de vedere dogmatic este asemenea grăunțului de muștar, „carele este mai mic decât totă semințele, eră dacă crește, este mai mare decât totă verdețele și se face copaciu”.

Sfera dogmatică său de credință se ține de ordinea supranaturală. Analog stă lucrul în ordinea naturală. Spiritul omenesc are natura întrăgă înnaintea ochilor săi, înse nu deschisă cu totă secretele ei, ci cele mai multe ascunse, așa căt numai după munca de văcuri poate străbate la ele. Pentru aceea încă nimeni și nici un secul nu poate dice, că a străbatut-o întrăgă, ci orizonul ei se largesc din ce în ce tot mai tare, sufletul omenesc î-se prezintă în continuu fenomene nouă, ce trebuesc scrutate și aduse în legătură cu cele cunoscute. Există și mai înnainte stelele nebulosă în spațiu imens. Există și infusoriile și mai înnainte în picuri de apă, și totuși numai timpul mai noăi a străbatut până la ele și a început a le scruta și studia, și cine scie, încă ce secrete stupește va mai desvălu mintea omenescă în sinul naturii?

Pentru aceea este ceva ridicul a susținé, că desvoltarea cunoștinței naturii în o direcție ori alta ar fi ajuns la punctul suprem, preste care nu se mai poate trece. Și lumea de astăzi și judecă de copii pe aceia, cari în văcurile trecute consideră sistemul sideric al lui Ptolomeu de rezultatul din urmă și definitiv în știința astronomie. De altă parte înse pentru analogia dintre ordinea naturală și supranaturală chiar așa de ridicul sunt și aceia, cari susțin, că desvoltarea dogmatică s'a închiat în biserică definitiv cu cele 7 sinode icumenice dela început. Ca să se convingă, că este de ridiculă o atare astereiune, din principiu nu-i întreptăm la vre-un „Iesuit celebru”, ci la un autor forte nesuspect de „Iesuitism”, anume la Döllinger.¹⁾

Din punctul acesta de vedere este o analogie căt se poate mai frumosă și mai armonică între ordinea naturală și supranaturală.

Constatarea definitivă înse a rezultatelor obținute prin scrutarea amândouor ordinilor, sau căștigarea certitudinii despre adevărul rezultatelor se întimplă în fiesce care ordine în mod divers de celalalt.

În ordinea naturală suntem convinși despre existența reală a naturii pe baza observațiunii îndeplinite cu ajutorul simțirilor. De aceea și constatarea rezultatelor, cari ating scrutările naturii, se întimplă prin experimentare și observare. Dacă s'a făcut experiment cu un fenomen fizic și a fost observat, atunci mintea nu se mai poate îndoii despre existența lui.

Altecum stă înse lucrul în ordinea supranaturală. Cuprinsul dogmatic dat de Fiul lui Dumnezeu prin Apostoli bisericii a fost primit și ținut de adevărat de către biserică, nu pentru că membrii ei prin observare îndeplinită cu ajutorul simțirilor și-a căștigat certitudine și convingere deplină despre adevărul intern al aceluia cuprins. Cum ar și puté de pildă cu ajutorul simțirilor să și căștige ore cine certitudine, că tu s.

¹⁾ Vezi Döllinger „Christenthum und Kirche in der Zeit der Grundlegung” pag. 163 și uu.

Cum încătușă nu e substanța pâni și a vi-nului, ci substanța corpului și a sângeului Domnului nostru Isus Christos? Ci biserica a ținut de adevărat cuprinsul dogmatic dat de Dumnezeu prin Apostoli pe baza autorității infalibile a lui Dumnezeu, care l-a dat. Pentru aceea înse credința în adevărul absolut al aceluia cuprins dogmatic este chiar așa de raționabilă, ca și credința în un fenomen natural cunoscut prin observație. Căci dacă odată sunt convins, că însuși Dumnezeu cel atotputernic, preaadevărat și infalibil a grăit, atunci cred în adevărul celor descoperite de el, chiar și dacă prin observație cu ajutorul simțirilor nu-mi pot căștiga cunoștință despre adevărul lor. Când grăește înse Dumnezeu, atunci astfel dispune lucrurile, căt omul prin observație cu ajutorul simțirilor să-si poată căștiga certitudine despre aceea, că El a grăit. Domnul nostru Isus Christos mai întâi l-a convins pe Apostoli prin minună și prin ei biserica sa, că El e Dumnezeu. După aceea apoi le-a dat cuprinsul dogmatic, pe care l-a primit pentru autoritatea lui Dumnezeu, deși era departe de oră ce observație cu ajutorul simțirilor. Convinșind Apostoli și biserica, că Domnul nostru Isus Christos este Dumnezeu adevărat, pentru autoritatea lui, care a șis: „Acesta este trupul meu” și „Acesta este sângele meu”, cred și vor crede totdeauna, că în s. Eucaristie, deși nu o văd ei, totuși e de față substanța trupului și a sângeului Fiului lui Dumnezeu. Nu simțirilor noștri crede aci biserică, ci crede puterii nemărginite a lui Dumnezeu, care a șis, că așa este, și care are și putere să facă, ca așa să fie. *Præstat fides supplementum sensuum defectui.*

Basa certitudinii așa dară în ordinea naturală este observația cu ajutorul simțirilor. Basa certitudinii în ordinea supranaturală este autoritatea lui Dumnezeu.

Îndată ce înse Dumnezeu prin Fiul său a dat bisericii sale cuprinsul dogmatic, sufletul omenesc în conformitate cu natura sa a și început, să se aprofundeze în el cercându-l și scrându-l în continuu spre a-l cunoșce tot mai bine. Multe întrebări dogmatice puse de Apostoli Mântuitorului nostru Isus Christos și enarate în cele patru Evangelii oglindesc forte bine aplicarea acesta iresistibile a sufletului omenesc de a străbate tot mai adânc în cuprinsul acesta, ca și în toate cuprinsurile, ce î-se oferesc în ordinea naturală pe terenul fizic, istoric, social și altele. Până când Mântuitorul lumii a petrecut pe pămînt, el însuși a fost, care a deslegat totă cestiunile dogmatice, ce s'a uivit în evoluția cuprinsului dogmatic dat de el. Evoluția aceasta înse, sau progresul dogmatic al simburelui, al rădăcinii date de însuși Fiul lui Dumnezeu prin Apostoli bisericii, avea să dureze și după renitcerea lui la cerîu până la capetul lumii. Scrutarea logică-dialectică, scrutarea literară, scrutarea pie prin contemplație cuprinsului dogmatic al bisericii avea să producă în sirul seculilor tot cestiuni nouă dogmatice, cu privire la cari sufletele credinciose poftiau și vor pofti totdeauna certitudine deplină și absolută, cumcă din diversele moduri, ce se vor oferi spre deslegarea cestiunii, care mod de deslegare este cel cuprins în simburele și rădăcina dogmatică dată de însuși Fiul lui Dumnezeu, și prin aceea descoperit de însuși Dumnezeu, așa căt nici un dubiu să nu mai fie. S'a văzut acesta îndată după

înălțarea Mântuitorului la cerîu, căci încă pe timpul Apostolilor s'a născut o mulțime de cestiuni dogmatice, eră după aceea cestiuni dogmatice n'a uivit încetănică când. Ba unele au cutierat forte adânc biserica, ca de pildă Arianismul, Nestorianismul și altele, și nu putem dice, că nu vor mai fi în viitor atari cestiuni, cari forte adânc să turbure biserica.

Dar Mântuitorul a promis bisericii sale, că ea dela adevăr nu se va abate nicănd, căci el în mod mistic va fi cu ea totdeauna arătându-l adevărul în mijlocul la orice furtune. După ce înse fizice dela înălțarea la cerîu nu mai petrece pe pămînt, așa a trebuit să se îngrijescă de un alt mijloc ore careva, prin care să-i arete adevărul în oră ce cestiunea dogmatică, ce s'ar ivi în cursul văcurilor până la capetul lumii, să cu alte cuvinte să se îngrijescă de un organ ore care, prin care bisericii sale El însuși în mod mistic să-i enunțe totdeauna adevărul infalibil, de căte ori va cere lipsă.

Se nasce acum întrebarea, care este organul acesta nu el însuși infalibil, ci organul, prin care Dumnezeu, care singur este infalibil, enunță adevărul dogmatic?

După protestanți organul acesta este spiritul privat al unui fiecaruia. După biserică „ortodoxă” este sinodul icumenic. După învățătura catolică organul acesta este următorul Sfântului Petru, Pontificale Români cu și fără conciliul icumenic.

(Va urma.)

Reuniunea de Consum asociare în Blas.

Despre reunionea acăsta și despre ideea, ce s'a intrupat întrînsa, am avut deja de altor prije de a scrie lucruri bune, și sperăm, că reunionea acăsta ne va oferi și de aci încolo prije de a scrie tot așa, ca și până acum. De astă dată publicăm următorul „Apel”:

Stimate Domnule!

Asociaționea este unul din cei mai productivi factori ai civilizațiunii și progresului omenesc, și a totă dreptatea, cei cari afirmă, că secolul nostru de aceea arătă rezultate atât de admirabile în toate sferele activității omenesci, căci este secolul asociațiunilor.

„După numărul asociațiunilor sale de totă plasă se judecă astăzi gradul de cultură al unui popor.

„S'o spunem de față, căci adevărul este totdeauna mănuitor, că, cercând cu busola acăsta starea actuală a poporului nostru, ea ne prezintă un rezultat neplăcut, dar care trebuie să ne fie cel mai puternic impuls spre a nu mai perde momentele de supremă importanță, ci de a îmbrățișa cu tărie ideea „tempului”, ideea asociațiunii, de a încorpora și a o vărsa prin toate formele vieții noastre sociale.

„Numai astăzi progresul nostru va lucea, răpediciunea, cu care ne vom putea asigura bunăstarea dorită, și vom putea ajunge în curând la ținta propusă, numai așa vom putea sta, preste puțin, alătura cu poporul, înaintate și luminate de astăzi, spre a ne impărtăși în emulație nobilă pe cîmpul progresului general.

„Factorul de înaintarea unui popor înse, a cărui sine acea strinsă legătură, că numai în lucrare comună și armonică pot să producă deplin efect, eră când unul sau altul se său în nelucrare, încordarea celor alături rămâne fără său numai cu puțin rezultat. Progresul este atunci unilaterali, de aceea încet.

„Esaminând starea lucrului la noi din acest punct de vedere, aflăm, că în privința culturii spirituale a poporului nostru desigur s'a făcut încă tot, față cu numărătoarele trebuințe, s'a făcut totuși ceva. Începutul este bun și promite rezultate. Înse cu respect la intere-

sele materială ale poporului nostru nu s'a făcut încă absolut nimic, ce ar impăca cătă putin cerințele timpului.

"Progresul nostru în acăstă direcție este staționar, ceea ce în viță poporului este identic cu regresul."

"Să totuști nu se poate nega, că ați, mai mult ca oră și când, dela bunăstarea materială a unui popor se condiționează totă cultura, viță și poziția lui."

"Terenul economiei naționale nu mai poate fi aşadară înălțat ignorat și negles, din parte-ne sără de a păcătui contra celei dintâi și mai sfinte datorințe a conservării proprii."

"Consideranțele acestea ne-ă fost motorul principal, când ne-am rezolvat să împlini, una din cele mai simțite trebuințe în patria noastră și a lăua inițiativa înființării unui institut de credit și de economii sub numele „Albina".

Cu aceste cuvinte s'a adresaț intemeitorii celei dintâi întruniri românești de natură economică înainte de astă cu 24 ani către publicul românesc cu invitarea de a se grupa cu toți pentru a pune băsă emancipării noastre pe terenul creditului de bani. „Albina" s'a înființat. Să asădă o pleiadă de instituții românești de bani se grupăză în jurul „Albinei", — vestind emanciparea noastră de sub jugul capitalului străin.

Tot cu aceste cuvinte ne adresaț și noi către publicul nostru românesc invitându-l, să se grupeze în jurul „Reuniunii de Consum și Asociere în Blaș", pentru ca să punem la rândul nostru băsă la emanciparea pe terenul comercial.

Aceea, ce a fost „Albina" pe terenul finanțiar, aceea dorim noi, să fie Reuniunea de Consum din Blaș pe terenul comercial.

De fructele acestei întreprinderi se va bucura poporul nostru, și următoarele generații ne vor binecuvînta, pentru că le-am lăsat calea spre bunăstare materială și prin asta spre libertate.

Nu mai suntem începători. Adăi avem la spatele noastre trei ani de viță. În acest trei ani ne-am convins despre puterea de viță a întreprinderii noastre. În anul decurs de gestiune am avut o vîndare de fl. 90.519.55, și pe lângă căștigul enorm, ce-l au cumpărătorii în urma reducerii prețului dela toate mărfurile, am fost în poziție de-a împărti actionarilor căte 5%, după banii vîrstați, va să dică o dividendă între actualele juristări economice destul de frumosă.

Dacă în butul succesului acestuia îmbătrățor al întreprinderii noastre ne luăm voie să invita publicul nostru la subscrîere de acții, o facem numai singur din motivul, finde că reuniunea noastră are să multămăscă cerințele unui cerc de vreo 40 kilometri pătrati. Aproape treisprezece de neguțători sunt afiliați reuniunii noastre. Toți neguțătorii aceștia sunt români mărgineni. Înse cu un capital de fl. 10.000 nu este posibil să multămătă atâtă lipse.

Invităm deci onostru public la subscrîere. După statutul acțiilor nu este mărginit. Cu cât vor fi mai multe acții, cu atât desvoltarea reuniunii va fi mai imbucurătoare.

Valoarea nominală a unei acțiuni e 55 fl., din care sumă 5 fl. se trec la fondul de rezervă.

Acțiile se pot plăti deodată, — și astă e mai de dorit, — ori și în rate lunare, plătind prima dată 15 fl., după aceea la fiecare primă căte 10 fl. v. a. Pentru scopul acesta alăturăm uisce „Obligațiuni", în care domnilii subscrîbenți vor binevoi să însemne numărul acțiilor, ce le subscrîn, pe cum și suma banilor, ce o vor solvi. Tot pentru ușurința domnilor subscrîbenți alăturăm și mandate postale pentru trimiterea banilor.

Blaș din ședința Consiliului administrativ al Reuniunii de Consum, asociere în Blaș, ținută în 8 Mai 1895.

Nr. 26—1895.

Curs de îngrijitor.

Pe baza rescriptului Înalțului Ministeriu de culte și instrucție publică dela 17 Ianuă a. c. Nr. 10806— 1895 la „Asilul de copii gr. cat. român din Blaș" în 1 Octobre a. c. st. n. se va deschide un curs de îngrijitor de 6 săptămâni pentru pregătirea și calificarea acestor candidate, cără doresc, să fie aplicate ca îngrijitor (doice, bone) la asilele de vară.

Candidatele, cără doresc, să fie admise la acest curs, au să se inscrie la subscrîsul în scris ori în persoană și au să dovedescă:

a) Prin estras matricular de botez, că au etatea între 18 și 40 ani.

b) Prin atestat de moralitate, că au o viață nepăcată; și în fine

c) că cunosc vorbi și scrie românește și ungurește.

Văduvele și orfanele de învățători vor fi preferite.

Blaș în 12 Septembrie 1895.

I. F. Negruț
președ. senatului.

Noutăți.

Din archidiocesă. Dl profesor gimnazial Gavril Precup este numit al II-lea prefect în „Seminariul Vancean" pentru studenți. Dl Ioan Raț, absolut de filosofie, este numit profesor provizor la școala superioară de fetițe din Blaș încrezându-i-se totodată a propune 4 ore la gimnasiu și 4 ore la preparandie. — Escoala Sa P. S. D. Mitropolit în 15 a. c. a conferit în biserică cathedrală sacrele orduri ale subdiaconatului și diaconatului lectorilor Dr. Liciniu P. Pop, profesor de s. Teologie, Gavril Pop, dispus ca administrator parochial în Măhaci tractul Arieșului, Valeriu Popescu, dispus ca administrator parochial interimal în tractul Fărăgăului, și Georgiu Nicola din diecesa Lugosului. Vineri toti patru au fost înălțați la treptă sfintei preoții.

Stațiuni docentale. S'a deschis concurs cu terminalul 1 Octobre. 1. Stațiunea docentală din Băile în tractul Fărăgăului cu emolumentele: 300 fl. și quartir cu grădină. 2. Pentru stațiunea cantor-docentală din Posmuș în tractul Fărăgăului cu emolumentele: 160 fl., 125 litre cucuruz cu grăunțul, din stolă 25 fl., folosință unui agru de 1 jug. 1106 fl., quartir și grădină.

Monarchul la Cluj este așteptat pe 22 a. c. Pentru primirea Maiestății Sale se fac mari pregătiri. Din Blaș spre omagiala întâmpinare a Monarchului călătoresc la Cluj Escoala Sa P. S. D. Mitropolit Dr. Victor Mihályi însoțit de Ressimii duși canonici Iosif Hossu și Gavrilă Pop.

Agrătarea martirilor ocupă întrăgă presa din patrie. Foile magiare scriu lungi corespondențe despre impresiunea, ce a produs-o asupra condamnaților nostri agrătarea. Ele dic, că ei surprinși și emoționați au erupt în lacrimi și au făcut scene, cari se sed unor persoane de tot sentimentală. Față cu scirile neesacte comunicate de presa magiară declară însuși Dr. Lucaci că un corespondent al lui „Budapesti Hirlap" dică: „Mă cunoști bine ($\frac{1}{2}$ an a petrecut și corespondent în temniță cu Dr. Lucaci) și și poți închipui, că am căzut plângând unul pe peptul celuilalt. Suntem bărbăti și nu ne-am boicit, când am intrat în temniță, și eu atât mai puține motive avem acum de a ne boici." Agrătarea ne-a surprins, că n'am așteptat-o așa curând, dară în surprindere nu am făcut scenele descrise în foii. „Eră înaintea unui corespondent al „Dreptății" tot părintele Lucaci a enarat momentele agrătării în chipul următori: „Luni după amădi, după ce a sosit telegrama ministrului Erdély, a venit în celula mea directorul Hatzinger și mi-a citit telegrama. După aceea mi-a quis: — Domnul meu! Multe milii de cuvinte cuprinde vocabularul limbii românești. Între ele înse nu este cuvint mai frumos și mai dulce, decât cuvintul „liber-

tate". Etă acum Dta esti redat erășii libertății. Îți doresc sănătate și să nu te mai revăd între aceste ziduri. — La acestea ești am răspuns cam următoarele: — Resunetul, ce cuvintele Dta aș provocat în sufletul meu, mă cuprindă de tot și mă înecă. Multămându-ți pentru nuntă, ce mi-l ai adus, te rog, ca în raportul Dta, ce-l vei face despre acest act, să spui, că eu rog pe Înalțul guvern, să aducă multăminte mele ferbinți Maiestății Sale preagratiosulu nostru Împărat și Rege apostolic. — Așa s'a petrecut lucrul și cu celalalt. Tot, ce aș scrie diarele afară de acestea, este fals și scornit." — Eliberații dela Seghedin au sosit Marți dimineață la Budapesta, unde l-a întâlnit cu căldură tinerimea academică română, deputatul Pázmány, care l-a binevenit, și o ceta de diariști. Numai cu tinerimea română și cu Pázmány au stat de vorbă agrătății. Interiewarea curioșilor diariști a respins-o. Marti după amădi au sosit în Budapesta și eliberații din Vat convenind tot în Hotel „Hungaria". Agrătății s'a suțeles, să subșterne Monarchul o adresă de multămătă. Si până la subșternearea adreselor înse s'a prezentat Joi după amădi la ministrul Bánffy rugându-l, ca să comunice Maiestății Sale cu ocazia venirii la Cluj cea mai adâncă multămătă a eliberătorilor asigurându-l despre fidilitatea lor neclătită. Ministrul l-a primit afabil promițând a le împlini dorința. — În momentele ultime primim următoarea telegramă: „Budapest 21 Septembrie. Adresa omagială de multămătă către Maiestatea Sa predată în 21 c. ministrului de justiție. Membrul deputaților dr. Lucaci și Coroian. Ministrul primi prezentarea cu căldură. Textul adreselor se publică, după ce o va fi primit Maiestatea. Multe mistificații în diaristică. Fiți reservați cu aprețarea Costin."

Dela temniță. În septembrie acăsta și-a împlinit pedepsa în temniță Clușului dnii Andrei Baltes condamnat la două luni carcer pentru publicarea în „Tribuna" a adreselor de felicitare pentru condamnații „Replicii" și George Moldovanu, redactorul

Procese de presă. De odată cu agrătarea celor condamnați pentru Memorandum se înscenă procese nouă de presă. „Tribuna" va avea două procese pentru adreselor de felicitare trimise în 7 Mai martirilor din Vat și Seghedin de către Români Sibieni și de către domnișorele române din Sibiul. Aceste adrese s'a publicat în „Tribuna" la 8 și 9 Mai. „Foile Poporului" i-s'a intentat proces pentru comentarul făcut în Nr. 8 unei epistole asupra brutalității gendarmilor scrisă de către preotul Popescu din Suci. Noua serie de procese a „Dreptății" este fixată pe 7 Octobre.

La Vat. După agrătarea condamnaților în procesul Memorandumului a rămas ca detinut politic numai dl Dr. Valeriu Branice, redactorul „Dreptății". În 20 a dobîndit companie de suferință pe Szemnecz Emil redactorul diarului „Magyar Állam", osindit la 8 luni de carcer pentru un articol scris din incidentul sancționării legii referitoare la casătoria civilă.

Faptă umanitară. „Albina" institut de credit și economii în Sibiul a înființat în casele sale din strada Măcelarilor „massa studenților", la care 50 studenți români dela școlile medii din Sibiul vor primi gratuit prânz dela 1/13 Octobre a. c. până la 18/30 Iunie 1896.

Mănăstirea de Arges. Afăram, că dnii dela „Telegraful Roman" nu așa, că „România Musicală", revistă musicală, teatrală-literară, ce apare sub direcția dlui Const. M. Cordoneanu la București, dând un mic raport despre concertul dat cu ocazia unei adunări generale a „Asociației" la Blaș, dice despre compoziția dlui Murăsan: „Succesul a fost complet. Sala înțesată de lume. Toți au aplaudat cu entuziasm pe vrednicul compozitor, care a făcut atâtă onore Blașului."

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserică românescă din Ardél.

I.

Suprimarea vieții călugărescă.

(Capetă.)

Objecțiunea, ce s'ar putea face cu existența mănăstirii Belgradului pre timpul principilor calvinesci. Cu toate că dieta Ardélului a pășită așa cu violentă împotriva călugărilor româneschi, totuși s'ar vedea, că chiar și pre timpul, când biserica românescă era mai tare încătușată de calvinii, așa nu exista chiar și atunci mănăstirea din Belgradă, carea se amintescă în mai multe documente și calvinesci.

Vomă aminti din domenetele aceste numai unele. Si anume mai întâi autorul Zaconicului ne spune, că pre la 1680 protopopul Ion din Vinti era „titulu mănăstirii Belgradului”.¹⁾ Georgiu Șineai la anul 1680 ne spune, că săborul mare din 2 Iulie 1680 fu adunat „în Belgradă la Mănăstire”.²⁾ Asemenea în introducerea canionelor săborului ținută sub Mitropolitul Sava Brancovici la 1675 se dice, că acest săboru mare fu ținut „în Belgradă la mănăstire”.³⁾ În urmă chiar și decretul principelui Mihail Apafi dela 1680, prin care denumescă pre Mitropolitul Iosif Budai, încă amintesc de mănăstirea Belgradului în condițiunea a 16-a, în carea se demonstrează că pentru Români să se fundeze școli, „praecepere in monasterio Alba-Iuliensi.”⁴⁾

Nu trebuie să uităm însă, că în toate documentele aceste se amintesc numai mănăstirea din Belgradă, nu însă și călugării. Mănăstirea ca edificiu a putut rămâne sub numirea de mănăstire și după ce nu a mai fostă de loc călugării în ea. Avemă exemplu chiar în Blașu, unde edificiul mănăstirii călugărilor basiliți și-a păstrat numirea de mănăstire până în cîna de astăzi, deși edificiul se folosește astăzi spre alte scopuri. De unde sub mănăstirea din Belgradă din documentele citate nu se înțelege societatea călugărilor din ea, ci numai edificiul, care și pre timpul supremației calvine, când nu mai erau în el călugări, totuși și-a păstrat numirea de mănăstire.

Si cumcă în adevără în ea nu mai erau călugări, se vede și de acolo, că curitorul sau titoru el era unu protopop, care învăța oferă de Religie și nume protoponoului Ion din Vinti, ceea ce nu se poate explica decât prin aceea, că nefindă călugări în mănăstire, edificiul și pote și avea mănăstirii a trebuit să fie date în grigea unei persoane de afară.

Pre lângă aceea, dacă în mănăstirea din Belgradă mai erau călugări, atunci din el mai ușor se putea forma corporațunea juratilor scaunului mitropolitanu, cari formați consistoriul mitropolitului pentru causele spirituale bisericescă. Pre la 1680 însă juratii erau protopopi cu reședință afară de Belgradă, ca de exemplu protopopul Georgiu din Daia și Oprea din Armenti, era din Belgradă era numai protopopul Văsii.⁵⁾ Constituirea corporațunii juratilor scaunului din protopopii fără de nici unu călugăru din Belgradă nu s'a putut întimpla, decât din cauza, că în mănăstirea din Belgradă nu mai erau pre atunci călugări.

* * *

Reînviarea vieții călugărescă între Români din Ardél după încreșterea supremăției calvine. Îndată ce după pactul dela 1687 Ardélul a ajunsă sub domnia casei austriace de Habsburg, supremăția calvină a incepută a-șă pierde din putere, cu atâtă mai vîrtoșu, că curând după aceea se începură tractările cu privire la unirea Românilor ardeleni cu biserica Romei. Pierdîndă supremăția calvină din putere, a incepută prin Ardél numai decâtă să se ivi și viața călugărescă. Mitropolitul Teofilu și Atanasiu, cari au funcționat după ajungerea Ardélului sub casa habsburgică, au fostă amendoi călugări, cum se vede din actele sfîntirii și alegerii lor în România de Mitropolitul Teodosiu alii Tergoviștei,⁶⁾ Era pre la 1697 se vede, că erau atâta călugări româneschi prin țară, căruia eu ocaziea s. unirii, să trebuită să fie și ei luati în considerație, de-orece în declarațunea săborului mare din 21 Martie 1697 carea cuprinde condițiunile unirii, în condițiunea întâia se dice:

„Că pre preotii și pre călugării cel de legea grecescă să-i facă

părăși acelorași privilegiuri și scutințe, cari le aș nu numai preoți rom. catolici, ci și Arianii, Luterani și Calvinii.”⁷⁾

După s. unire întimplată la 1700 călugării nu numai că potese trăi liberi și neconturbați prin țară, ci încă se amestecați și în drepturile preoților, și împliniau și funcțiuni preoțesce. Se vede lucrul acesta din canonul 3 alii sinodului dela 1725 ținută sub episcopul Pataki, prin care a trebuit să se iea măsură în contra călugărilor acestora, cari nu și cunoșteau chemarea. Canonul sună astfelui:

„Pentru nisice călugări, cari se află pre la unele mănăstiri, de nici să sci, suntă preoți adevărați, și aș nu slobojenie a slugi sfintele talne bisericescă aș ba, și blagoslovenie de unde se cuvinte luaua n'aș luat, și totuși amblă celindu-omeni, de-șă lasă mulți pe popl din satu cei adevărați, și mergă la nisice călugări că aceia să le slugăscă liturgie și alte slușbe bisericescă; de acătoală, încă fu socotela săborulu, așa cum unii călugări fără ispravă ca aceia să iasă din țară și să n'aibă a gedre pre la mănăstiri nici cum; era mirénulă, carelești va ceteza duce jertva la vre unu călugăru amăgoriu ca acela lăsându-și preotul de satu celu vrednicu, omului acelaia, nici la o trăbă alui să nu-i slugăscă popa mai multă.”⁸⁾

Călugării merseră însă și mai departe, și nu numai că se mestecați în funcțiunile preoților, ci comiteau și alte lucruri în detrimentul religiosității, din care cauza sinodului dela 1728 în canonul 11-lea se vede silită a păși în contra loră, și a cere ajutoriului brațului civilă.

Testul canonului este următoriul:

„Determinatum est de calugeras universaliter, ut efficaciter ab omni sacramentorum administratione et ecclesiasticis functionibus verbi gratia contionum lectione et reliquis arceantur, cum in variis imposturis et populi corruptionibus deprehensi sint per frequenter, qui si se opponerent huic determinationi, advocato brachio saeculari incaptiventur, et pro demerito suo graviter puniantur. . . .”⁹⁾

Adevărata refuza a vieții călugărescă însă s'a întimplată prin fundarea mănăstirii basiliților dela s. Treime din Blașu, după ce curtea din Viena a și provădută mănăstirea aceasta cu o dotație frumosă.

Chemarea loră do apotomio a fostă creșterea tinerimii și ajutarea episcopului în guvernarea bisericii, căci în răsăritul în timpurile mai târziu episcopii în locul oficialilor Pravile începuseră să folosi cu călugări.¹⁰⁾

Desvoltarea vieții călugărescă în mănăstirea basiliților din Blașu însă nu este o continuare a vieții călugărescă dinainte de s. unire, nice a vieții destrămate călugărescă, care a incepută să arăta după slabirea și mai târziu încreșterea supremăției calvinescă. Ci viața călugărescă a basiliților din Blașu din secolul trecut, în formă, în carea a apărută, este o intuție cu totul nouă în biserică românescă din Ardél străbătută în toate amănuntele ei de spiritul apusă de regulă, disciplină și activitate. Pentru aceea și suntă neperioare meritele, cari și-le-ază căștigată călugării basiliți din Blașu pentru cultura nemului românescu.

Scopul scrierii de față nu ne permite să ne ocupă mai detaliat cu istoria călugărilor basiliți din Blașu. Amintim numai atâtă, că fundată fiindă mănăstirea basiliților dela s. Treime din Blașu sub episcopul Clain, sub Aron următoriul acestuia rôdele ei erau deja așa imbelüşgate, că Aron fundă în Blașu a două mănăstire de călugări basiliți numita mănăstirea Bunei Vestiri, era călugării din ea suntă cunoscuți sub numele de călugări. Ba Aronu cercă a restaura și mănăstirile vechi și a introduce în ele viața călugărescă din Blașu. Astfelie cercă a restaura mănăstirea dela Prislopul Silvașului de pre țara Hațegului.¹¹⁾

Mai târziu în urma împreguiărilor politice și a spiritului anticălugăresc, ce domniea la curtea din Viena, mănăstirile din Blașu au incepută să decadă, până ce în urmă aș perită, lăsându ca urmă a gloriosului trecut căte ună călugăru sau doi, cari mai petreceau în mănăstire sub numirea de călugări. Sinodul provincial dela 1882 să a ocupat seriosu cu idea restaurării ordinului basiliitanu călugărescă.¹²⁾ Până acum însă restaurarea n'a succesu.

¹⁾ Istoria țăcerescă alui Sam. Clain la »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 81. Latinesc totu acolo pag. 82 și A. Ilia »Ortus et progressus variarum in Dacia gentium et religionum«. Cluj 1730 pag. 7 și uu.

²⁾ Petru Maior »Istoria bisericii Românilor« pag. 379 și uu.

³⁾ Totu acolo pag. 96.

⁴⁾ Vehring »Kirchenrecht« pag. 625.

⁵⁾ Vedă sematismul diecesei Lugosului de pre 1891 pag. 10.

⁶⁾ Titulul III alii sinodului provincial dela 1882.

⁷⁾ »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 257.

⁸⁾ Cronica Românilor.

⁹⁾ Petru Maior »Istoria bisericii Românilor« partea inedită în »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 145.

¹⁰⁾ Vedi decretele în »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 66.

¹¹⁾ Vedi mai susu pag. 129.

¹²⁾ »Acte și Fragmente« de T. Cipariu pag. 239 și 240.

Mărgeaua Gialmarei.

Novelă de Laicus.

(Continuare.)

Vorbele aceste, dar mai vîrtoș promisiunea unei remunerări nu să facă pe marabut mai placid. Luî și era ușor, să împlină dorința colonistului, dar nu o voi așa curând.

În acest chip speră, să stârcă dela Francez o sumă însemnată. Căci deși simțea, în care trăia, și hainele-l rupte nu spuneau, dar se putea observa ușor, că în numai fanatismul îl ține pe marabut aci. Și cine ar fi cercat cu de-amănuntul, ar fiflat colo în fundul peșterii o lădiță mică de fer, în care se află multe piese de aur. Marocco ori Tanger era locul, unde speră marabutul, să guste totă plăcerile paradisului, și nu grota acăsta. Spre a-și înțelege însebul acesta n-avea încă destui banii. Jocerau venise aci și avea să înmulțească de sigur economisările păstrate în lădiță.

După multă vorbă marabutul spuse, că nu va retrage în fundul peșterii spre a cere statul profetului. Nimănui nu-i era permis, să urmeze.

Absența lui o folosi Jocerau spre a spune lui Sven convorbirea avută cu marabutul. După ce-i spuse tot, Sven curând se împușcă și se preumbla gânditor până la locul, unde dispăruse bătrânu, și înapoia. Și ori de câte ori făcea calea acăsta, totdeauna o leea mai lungă, până ce de odată nu se mai întorcea înapoia.

Jocerau se aşezase într-o calea largă încolăciată, la care Arabul începu să ascultă frigarea.

„Auți!“ începu Jocerau, „eu am înțeles din convorbirea voastră, că tu urăsc pe Omar. E adeverat acăsta?“

„Ce-ți pasă?“ replică dârzi Arabul.

„Îți voi spune, ascultă-mă. Eta că deși nu ne legă nimica unul de altul, totuși suntem una în ura față cu Omar. Ajută-mă, și îți voi ajuta!“

Ochiul Beduinului începură să schintiească.

„Cum voiesc, să-mi ajută? Mie nu-mi trebuie decât săngele dușmanului meu, eră nimic decât fata ta. Noi nu ne putem ajuta, căci dorințele noastre sunt opuse unei telealalte.“

„Cum? Cred tu, că nu te răsună atunci, când rănesc pe dușmanul în ceea ce are mai scump decât viață? Și tu scii, ce are el mai scump decât viață?“

„Mai scump decât viață? Tu credi, că lui îi e mai scumpă o femeie decât viață?“ întrebă Arabul, în vreme ce pe buzele lui se iși un suris batjocoritor.

„Da, e așa, cum îți spun. El a cercat să spere a pută luă pe Bianca de soție. El a conces chiar și aceea, ca ea să poată mora pe Dumnezeul creștinilor în mijlocul Beduinilor.“

„Cred, el pentru o femeie își ultă și de Dumnezeul său!“

„Vedă? Chiar pentru acăsta ești obligat, să-mă ajută la afarea copilei mele. Spune-mă acum, ce-ți-a făcut el tăie?“

„Ce-ți-a făcut și tăie! Mi-a răpit și moștenirea!“

„Ei bine, vino, să lucrăm împreună spre a ajunge eră la fetele noastre.“

„O, fata mea e nepretuită! Omar îmi dator cu săngele său.“

„Tu îl poti vîrsa ori când. Spune-mă însebul numai una: unde îl pot afla acum

pe el și uude pe fata mea? Spune-mă, și te voi remunera în de ajuns.“

„Nu-mi trebuie să banii tăi, dacă așa sci înse...“

„Ce să sci?“

„Dacă așa sci, că el va simți aceea și durere, ce am simțit eu, când mi-a răpit copila...“

„Durerea aceea o va simți de sigur, și așa poate să spune, că va simți o durere și mai mare. Căci găndesc-te numai, ce aș simți tu, când îți-s-ar răpi soția?“

„Îl voi omori, dacă și tribul meu va recunoaște, că dreptatea a fost pe partea mea.“

„Omora-l, dacă găndesc, că asta e voința lui Allah! Omora-l, și apoi vino cu noi preste frontieră, unde legea franceză ne va scuti!“

„Nu-mi trebuie nici un scut. El mi-a desonorat fata mea, și săngele lui trebuie să fie vîrsat. Am eu scut: pușca și țataganul!“

„Cum vrei. Aceea e treba ta. Dar să spere a-ți duce la înțelegere planul al lipsă de soț; de aceia însebul nu vei afla în tribul tău. Aci sunt eu, mă ofer, dă-mi mâna!“

Beduinul șovăia, când de odată vocea marabutului răsună: „Dă-mi mâna, Allah o voință!“

Întrevenirea acăsta a marabutului stă în strinsă legătură cu dispoziția lui Sven. Această nu trăsnise repede în cap ideea de a spiona pe marabut. El se temea, că marabutul nu se retrăsesese, decât ca să mai aducă alti Arabi, pe cari eventual nu are ascunși în fundul peșterii. Și în ideea acăsta nu mai întăria și rămânerea înapoia a Arabului.

El porni deci, cum putu, pe mâini și picioare, spre a nu face sgomot, până ce ajunse la intrarea în peșteră. Jocerau și Arabul erau așa de confundați în vorbă, că era sigur, că nu vor băga în samă lipsa lui.

Peștera era preste tot întunecată. În fund se vedea ceva lumină. Sven porni spre aceea lumină răzimându-se de păreții peșterii. De odată vădua înaintea sa pe marabut îngunăchiat înaintea unei lădițe și numărând mai multe bucăți de aur. „A, aici e profetul!“ șiese Sven. Apoi se apropiă liniștit de marabut pe la spatele lui și-i puse mâna pe umăr. Acela sări repede în sus ca mușcat de șerpe.

„Nu te teme!“ șiese Sven. „Eu sciu tăcă!“ Și apoi punându-l în mână cinci napoleoni continuă franțozesc rare spre a fi priceput de marabut: „Dacă ne stați în ajutor, am să tac.“ Marabutul pricepu, sau cel puțin argumentul sunător îl convinse pe deplin de ceea ce voia să dică Sven.

În scurt el erau afară din peșteră, și noi scim, ce rezultat avu consultarea lui Allah. Arabul ascultă voința lui și înținse lui Jocerau mâna. După ce măcară ceva, Jocerau și Sven se întorseră acasă, având Arabul să vină la două din la colonia lui Jocerau, de unde să pornescă pe urma lui Omar.

(Va urma.)

Despre duel.

(Continuare.)

Așa dară numai puterea punitivă a superiorității și dreptul de aprovizionare pot să îndreptească la ucidere de om.

Să aplicăm acum acestea la duel, și vom vedea, că acesta este de ostindit. Ne găsim aci la dueluri, pe cum se întâmplă ele de comun, și nu eschidem nici chiar casul cel mai delicat, în care dela primirea ori refuzarea duelului atîrnă poziția respectivului, rămânerea lui

intr'un oficiu onorific ori ieșirea lui dintr'insul. Căci duelarea din motive de nimică, provocarea copilarăescă la vătămare cu scopul de a provoca apoi pe vătămători la duel, e un joc cu mult mai temerar cu viața proprie și a altuia, decât să nu vadă ori cine firea păcatosă a acestui joc, și de aceea despre acest joc criminal nici nu vom grăbi anume.

Înse și în casuri de acelea, în cari onoarea și simțul de datorință par a ajunge în o anumită coliziune, și în casuri de acelea se lipesc de duel esențialmente nemoralitatea uciderii de om și a sinuciderii. Duelul e luptă alor doar statorită în privința timpului, locului și armelor, care după firea sa și după intenția luptătorilor are de scop uciderea ori răpirea unui luptător prin celalalt. Dacă primesc deci un duel, intenționează și fapta mea are de scop uciderea ori răpirea grea a contrarului meu, era acestuia să conced, să cerce a mă ucide ori a mă răni. În duel dispun eu despre două vieți prin aceea, că le espun direct și nemijlocit pericolului. Din aceea, că nu se stinge în duel totdeauna viețile aceste amintădouă, ori că nu se stinge nici una, nu urmărește, că duelul nu ar cuprinde păcatul unei ucideri indoite. Dacă ore cine cu intenția de a lovi pe altul descarcă asupra lui pistolul ori să într'insul cu sabia, el înaintea lui Dumnezeu și a conștiinței își contrage vina uciderii, ori să succede lovitura ori nu. Legea omenescă pedepsesc cu tot dreptul crima mai aspru, dacă sevărșirea ei e perfectă, decât dacă sevărșirea numai s'a incercat. Înse înaintea lui Dumnezeu vina e perfectă, chiar și dacă o imprejurare a întrevenit din întâmplare așa, că a împedecat rezultatul final al faptelui. Dar și legea omenescă încă găsește vină chiar și numai în încercarea de a sevărși o crimă. De aceea și legea omenescă ar trebui să pedepsescă ori care duel, chiar și pe acela, care să se sfărșite fără de rezultat.

Periclitarea uneia a vieții proprii și a vieții altuia om totdeauna e păcatosă și condamnată. Eventualul scop de a-și asigura printr'insa oficiu și poziția nu poate să justifice lucrarea acăsta în sine condamnată. Astă ar fi chiar așa, că și cum omul ar vră de odată să recunoască și să urmeze principiul acela, cu care să își învinuie de-atâtea ori Iesuții pe nedreptul principiul: „Scopul sănătesc mijloacele.“ Un mijloc, care în sine e condamnat, nu se face iertat prin scopul său, fie acesta ori că de bun și de îndreptățit. Astă ar trebui dăr să o pricope și recunoască și apărătorii duelului. Dară duelul cuprinde de totul tot esențialmente și în rîndul cel dintâi o astfel de periclitare a vieții proprii și străine, și numai după aceea, și anume de-a rîndul numai pe incunjur, ajunge duelantul la un bun, care în sine e de așa, că omului să-i fie iertat a se sili după el.

Duelantul propriu sevărșesc încă mai mult, decât că voiesc și șea asupra și pericolul vieții. Dar de o cam dată să ne oprim numai la atâta. Alta e a voi în chip direct pericolul vieții, și er alta a da pept cu pericolul, a nu-l băga în samă în casul, când cause mai finale să împing pe om la o lucrare împreună cu pericolul vieții. Când intenția și lucrarea mea se îndreptă mai de aproape la alt bun, după care mă silesc, care înse nu-l pot dobîndi fără de a-mă primejdui viață: atunci nu pericolul este, ce voesc, — față cu el mă port negativ, și las să te temere, că el să se apropie de mine, dară nu-l apropiu de mine cu propus. Înse chiar

și a concede astfel apropiarea pericolului de viață este iertat numai cu respect la un bun momentos și vrednic de a fi dobtindit, și acest buu are să fie cu atât mai mare și mai momentos, cu cât e mai mare pericolul, căruia mă spus. Dacă bunul, după care mă bat, ar fi relativ prea nefinsemnat, atunci fătmăpinarea pericolului împreunat cu dobtindirea acelui bun ar fi una cu voirea directă a pericolului și ar fi de osindit. Cel ce p. es. fără de caușă ori numai din mania de a se face vestit întreprinde o parte forte pericolosă prin munți, acela lucră forte nemoral. Care înse ar întreprinde sușul acela periculos, pentru ca să scape pe alii din gura morții, și întreprindându-l face tot posibilul pentru a-și păzi viața proprie, acela împlinesc o faptă bună și nobilă. El volesce săparea deapropelui său; el o volesce acesta și o întreprinde nu cu pericolul vieții proprii, ci în mânia acestui pericol. Dacă ne mărginim deci și numai la firea pericolosă a duelului, indată ne bate la ochi o deosebire forte mare în defavorul duelului. Cel ce ducelează, acela volesce pericolul, și luându-l asupră-și volesce pote, să vădescă curajul său, netemereea sa și astfel să-și câștige un renume de ouore ori să-și redobindescă onorea atacată. El volesce deci să sfînțească ori să facă iertat prin scop un mijloc, care în sine e condamnabil.

Duelantul merge înse și mai departe cu nedreptatea. El nu volesce numai pericolul. Cu privire la contrariul său doresce el și lucră într'acolo, ca pericolul acesta să se și realizeze; cu privire la sine însuși adevărat că el după dorința sa volesce numai pericolul, dar din partea sa împurnicesc pe contrariul său, ca acesta să provoce numai pericolul uciderii ori rănirii lui, ci chiar uciderea ori rănirea lui.

Dor pote ca va obiectiona. Este iertat a ataca viața deapropelui din două motive, ori dacă e vorbă de apărarea proprie, ori dacă e vorbă de un act al dreptății punitive; eră viața proprie este iertat a o periclită, când e vorbă de un bun relative momentos, care omul poate să-l dobindescă ori să-l păzescă numai cu periclitarea vieții. Motivele acestea par a se realiza în duel, cel puțin în privința acelui dintre duelanți, care e vătămat și numai prin duel poate să-și câștige satisfacere, ori în privința acelui, care e

silit la duel așa, că nu-l poate refuza, fără ca să-și primejească onorea și numele bun, pe cum și poziția sa întrăgă.

Să cercetăm lucru mai de aproape. Să pun în mai întâi casul, că ore cine e vătămat în chipul cel mai grosolan și dela vătămatului nu poate să primescă satisfacere pe altă cale, fără numai prin aceea, că-i provocă la duel. Ori privim lucru ca o pedepsire, care să lovescă pe vătămatul, ori îl privim ca o satisfacere, care o primescă vătămatul: nici unul din aceste două chipuri de a privi duelul nu poate să împărtășească acestuia îndreptățire ori să-l facă iertat. Să considerăm mai întâi satisfacerea, ce are să o primească vătămatul. Satisfacerea, ce î-se cuvine, este cererea de iertare ori manifestarea de onorare din partea celu ce l-a vătămat, revocarea înfruntării defamatorie, ce poate a făcut-o, respectul intern și manifestarea esternă a acestui respect în locul disprețului și nerespectării. Ore prin duel realiză-se o astfel de satisfacere? Ore întâmplă-se aci o revocare a respectului în locul nerespectării? — Dar apoi în casul, când vătămatul în duel rănescă ori ucide de cel vătămat? La nerespectarea de mai înainte acum se mai adauge încă răuire ori ucidere, — frumosă recompensă!

Încă și mai rău stă lucru, dacă privim duelul ca pedepsire, carea să o sufere vătămatul. De multe ori se întâmplă, că vătămatul ucide în duel pe cel vătămat. Dar nici în casul contrar nu poate să fie vorbă de pedepsire. Spre a pedepsi aci e competentă numai puterea superiorului. Când după vătămare vătămatul om privat fiind drept recompensă pentru bațocura, ce î-să făcut, face vătămatului vre un rău, acesta e numai răsunare. Răsunarea acăsta e nemorală, și de aceea legea evangelică o și ostindescă forte aspru. Unde am și ajunge, dacă fiesc care om singuratic să declară de competent, să răsbune vătămare, ce a suferit-o, ori să o spele în sângele vătămatului? Dacă să ar concede în general competența aceasta, am ajunge la cel mai rău drept al umanului, și am fi isprăvit-o cu ori ce săguranță.

(Va urma.)

Bibliografie.

La tipografia seminarială se afă de vîndare:

Otoichul cel mic ediț. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăt de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu Pentecostarul costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele și cu copci fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Liturgieră, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Euchologiu

edițiunea a doua, revăzută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, eră legat în piele fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la olătă 1 fl. 50 cr.

Cestioni

din

dreptul și istoria bisericei românesc unite, studiu apologetic din incidentul invectivei "Gazetei Transilvaniei" și a lui Nicolae Densusan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericei unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Auibele părți expediate franco 1 fl. 85 cr.

Istoria particulară a bisericei unite de Dr. A. Gramă broș. 1 fl. 50 cr.

Testamentul și Literale fundationale ale fericitului Arhiepiscop și Mitropolit gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș Dr. Ioan Vancea de Buteasa. Blaș 1892. Tipografia Seminarului gr. cat. din Blaș. Se afă de vîndare la Administrația "Unirii". Prețul: 10 cr., cu port postal 15 cr.

Pregătire la mormă, așcă considerațiuni asupra maximelor eterne folositore tuturor pentru meditare și preoților spre a predica, de Alfons Maria de Liguori Doctor al Besericei. În versiune românescă de Membrii societății de lectură Inocențiu M. Clain. Blaș 1893. Tipografia Seminarului archidiocesan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Editor și redactor răspunzător:

Dr. Victor Szmigelski.

„Cu deosebită stima citeză a incunoștință pre Veneratul Cleru greco-catolicu, că precum și până acum ia și asupra-mi gătirea de

Iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privesc lucrările de măsari și de sculptori, de colorare respective de marmorizare și de provadere cu icoane sante, dimpreună cu așezarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de icostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescu cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericele greco-catolice au câștigat recunoștere deosebită, și tōte mă îndreptășesc la sperarea, că Veneratul Cleru mă va împărtăși ocazional minte de prețuita-ă incredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să merită renumele celu bunu, care mi-l-am câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându depărtările, prin acăsta capacitatea de concurență mi-să mărită.

Rugându-mă pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuariu 1892

(7) 32—?

cu deosebită stima

Carol Müller,

auritor și fabric. de recuis. bisericesc.